

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 4 fillér.

MEGJELENIK HETENKENT EGYSZER:
szombaton és egyes rendki-
vüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
Városi közlevéltár (városház,
földszint 7. sz. lde küldendők
a kéziratok.

KIADÓHIVATAL:
Városi könyvnyomda-vál-
lalat irodája. lde küldendők
az előfizetési díjak és hirde-
tések.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. * Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS.

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VALLALAT.

„Viribus unitis“.

(Egyesült erővel.)

Irta: Fodor György, Szatmár város levéltárosa.

Ezt a jelmondatot nem kisebb ember, mint a bölcses-
ségben megöregedett agg Uralkodónk tűzte ki egész élete
működési alapjául. Akkor még 18 éves fiatal ember volt,
mikor ezt a jeligét kimondotta; s mikor ezt kikeltt
mondania a trón zsámolyán ezzel a felkiáltással bucsuzott
el a gondtalan ifjúi élettől: „Isten hozzád aranyifjuság!”

Egy fenkölt, magasztos léleknek megnyilatkozása volt
ez mindegyik.

A bucsuban a gondtalan életnek fordított hátát. Jel-
mondatában pedig annak adott kifejezést, hogy az erők
egyesítésével fog munkálni milliókra menő alattvalói bol-
dogítására.

Hogy le kellett mondania a gondtalan életről: azt
sorsa hozta magával. De hogy népei boldogítására egyesített
lelki erővel fog törekedni: ez lelki jóságának őszinte meg-
nyilatkozása volt.

Ennek a jelmondatnak nagyon mélyreható és kiszá-
mithatlan jelentősége van. Mert ha analizálni akarnók,
talán azt magyarázhatnók ki belőle, hogy ez a több nem-
zetnek tökéletes egyesítését, egy tömegbe való össze-
gyúrását kívánta jelezni a régebbi alakban — ami örökös
viszály tárgya volt és ami annyi keserű, kellemetlen sur-
lódást okozott alattvalói között. De jelenthette azt az igazi
egyetértést is, ami az erők egyesítésével képes csak a nem-
zetek közös jólétét, boldogulását előmozdítani, teljesen
meghonosítani.

Hogy miként fogta fel jelmondatának jelentőségét —
és hogyan igyekezett azt minden körülmények közt az
élettel összhangzásba hozni, azt egy emberéletet kitevő,
hosszu uralkodása alatt annyira kézzelfoghatóan bebizo-
nyította, hogy az a kételkedésnek minden legkisebb árnyékát
is kizárja. Mert nagyon jól tudjuk róla, hogy igazán örven-
dett a lelke, ha a jónak, közüdvnek győzedelmét tapaszt-
alta. Ellenben fájó szívvvel öntötte ki lelke keserűségét,
valahányszor csak az áldatlan párttusákról, rombolásokról
vett tudomást. Tehát fényesen beigazolta, hogy jelmondata
nem egy pusztán brillirozó kapricz: hanem egy fenkölt
nemes gondolkodású lélek megnyilatkozása volt... és az
marad, míg csak a Gondviselés életét megtartja. Tartsa is
meg még nagyon, de nagyon sokáig!...

S mint ilyen, irányadóul szolgálhat minden jóra való
embernek, nemcsak azért, mert az a legmagasabb helyről
jött: hanem azért, mert ebben a haladásnak, a jólétnek, a
boldogulhatásnak alapja van letéve; — mert ebben egy
oly hatalmas erő nyilatkozik meg, amelyet a pokol kapui
sem dönthetnek meg soha.

Ezt a jelmondatot ezuttal ne a politika, hanem a tár-
sadmélet szemüvegén tegyük vizsgálódásunk tár-
gyává.

A nemzetek, a különféle társadalmi csoportok napi
eseményeinek figyelmes vizsgálata folytán tapasztalatból
tudjuk, hogy az erők egyesítésével sok jó és üdvös, de sok
rossz és kárhuzatos dolgot is lehet keresztülvinni. Fényt,
világosságot önteni be a sötétségbe. Dicsőséget aratni a
gonosz ármány felett; köjót, közüdvöt megteremt, míg a
gonoszok szövetkezése a közös boldogságot zavarja meg,
rombol, kárt okoz, kárhuzatot teremt meg minden irány-
ban s megakasztja azt a nemes törekvést, mi az emberiség
haladását, boldogulását volna hivatva munkálni.

Ez utóbbit kapcsoljuk ki ezuttal elmélkedésünkől s
az erők egyesítését tisztán jó oldaláról igyekezzünk meg-
világítani; mert arra van feltétlen szükségünk, hogy a jót
munkáljuk s igyekezzünk diadalra juttatni, míg a rossznak
elfojtását bizzuk a megtorló hatalomra.

Egyesült erővel sok minden jót, hasznosat, nemeset
lehet keresztül vinni s az emberi nem boldogítására felhasz-
nálni, amit egyesek, szétforgácsolt erők még a legjobb
akarattal, a legnagyobb kitartás mellett sem képesek csak
megközelíteni is.

Nem tévedek bizonyosan, ha azt hiszem és állítom,
hogy ezt a keserves munkában nyüzsgő emberek sokkal
inkább tudják, mintsem hogy bizonyítani is kellene.

Egyes embernek nagyon kicsi az ereje, még ha Sámson
volna is, — kit az ármány könnyen megdöntött. De már
kettőnek nagyobb ereje van; és a hányszorosan fokozódik
ez a szám, annyiszorosan növekedik az.

Egy szál vesszőt a gyermek is könnyen pozdorjává
törheti; de ha kévébe kötik, bizony még Herkules sem
fogja azt kettétörni soha. Egy csepp vizet az ujunk hegyé-
vel is könnyen szétmorzsolhatunk, míg a folyamok, a ten-
gerek vizei óriási erőként jelentkeznek s hátukon apró
pehelyként himbálgják a legnagyobb terheket is.

Egy mindig csak egy — és soha sem végezheti el azt
a nagy feladatot, amit csak többek erejének összetételével
lehet elérni és helyesen megfejteni. Egy korsó vizet köny-
nyen elvisz egy fiatal teremtmény is; de ha nagy viz-
tömeeggel kell megbirkózni, bizony kockára teszi az, a
meg nem felelő erő vállalkozását. A gőznek nagy feszereje
van; de annak is csak úgy, ha minél inkább megsűrítettik.
Egy fa még csak fa — és nem erdő.

Ha tehát hasznos, üdvös és nagy munkát akarunk
végezni, akár a haladás, akár pedig a jót megakadályozó
rossz legyőzése céljából, mindig nagy erőt kell összegyűj-
tenünk, hogy feladatunknak megfelelhessünk.

Teljesen szükségtelen, hogy a nyers anyagi erő hatá-
sára több példát hozzak fel; mert hiszen azt a legbárgyubb

ember is lépten-nyomon észlelheti... és észleli is. Hát még az olyan ember, aki nemcsak anyagi, — hanem lelki erejének is biztos tudatában van!

Az anyagi — és lelki erő olyan szoros kapcsolatban van egymással, mint a test a lélekkel. Csakhogy az anyagot a lélek eleveníti meg.

Egyik a másik nélkül vajmi keveset ér. A kettő együtt teszi az életet. Az élet pedig a mindenhatóságnak örökös lüktetése!

Minden mozzanatában kifejezése a bennünk folyton működő anyagi és szellemi erőnek, — amit mindig úgy kell irányítanunk józan ésszel, hogy abból az emberiség közös üdve domborodjék ki.

Az élet savát, borsát az összetartás, egyetértés, az összemunkálás adja meg; míg különben olyan tévelygő vándorok vagyunk az élet szövevényes utain, mint a kietlen sivatag pusztáin, minden irány, minden utbaigazító nélkül bolyongók, kiknek testét s lelkét az elszomorító levertség, kimerültség s valóságos kétségbeesés kerítik hatalmukba.

Amiket idáig elmondottam veheti az olvasó rideg bölcselkedésnek, sivár elméletnek; de nem úgy veszem én. Mert úgy hiszem, hogy ezekben olyan igazságok vannak lefektetve, melyeket nagyon célszerű a gyakorlattal összekötni, hogy emberi magasztos hivatásunknak megfelelhessünk; vagyis, hogy érdekeinket szilárd alapra fektethessük.

Megettem kenyérem javát; s mig kenyéremet fogyasztgattam, nagyon sokat tapasztaltam, jót, rosszat. Ugy eltűnődtem aztán nagyon sokszor a felett, hogy miért nem sikerül egyik-másik dolog úgy, amiként sikerülnie kellett volna. És hogyan történhetik az meg, hogy az emberek jó helyett rosszat művelnek, akkor, amikor az erkölcsi törvény, a becsületbeli kötelesség mindig csak azt diktálja, hogy jót tegyenek?!

De nem nagyon sokáig kellett vesződnöm a talány megfejtésén; mert maga a tapasztalat adta kezembe a kulcsot. Ami nem egyéb, mint azon bántóan szomorú tapasztalat, hogy az egyéni érdek a közérdek felé emelkedik, ami nem összetartásra, de széthúzásra ösztökéli őket; s irtóháborút indítanak a legjobb, a legnemesebb ügyek ellen; és sokszor nem is annyira ezek ellen talán, mint inkább a személyek ellen. Pedig az ilyen harcosok nagyon sokszor saját érdekeiket is kockára teszik és nagyon veszélyeztetik is. Mert amit a jó ügy aztán keservesen érez meg: ugyanakkor az élesre fent fegyver az egyéni érdekeket is holtra sebzi. Megdönthetetlen igazság az, hogy a közügy vesztesége kiterjed az egyénre is. De az a rettenetes nagy baj, hogy ezt sokan nem akarják belátni; vagy ha belátják is, a vak düh, a lihegő bosszu nem engedi meg nekik, hogy felhagyjanak nemtelen és kárhuzatos aknamunkájukkal.

De nemcsak az egyéni érdekek harca dönti meg a közjó, a közüdv diadalát: hanem az a rideg közöny, az a nembánomság is, mellyel némelyek bambán bámulva az élet folyamatát, a közös érdekeket megmagyarázhatlan okokból még a saját érdekeiket sem méltatják arra, hogy értők valamit tegyenek; mert még akkor is tétlenkednek, amikor egyszerűen csak a kibontott zászló alá kellene állaniok, hogy úgy a közügynek, mint a saját, valamint érdektársai ügyének erkölcsi kötelességszerű szolgálatot tegyenek. Ez a hideg közöny öli meg legtöbnyire nemcsak az egyesek, hanem a nemzet, a társadalom, és a legszentebb célu intézmények érdekeit is. És ha az egyéni érdekek torzsalkodása, ujjhuzása elítélendő: ugyanakkor

kárhuztatandó a hideg közöny is; mert egyik sem épít, hanem inkább rombol.

E keserű tapasztalat diktálta tollamba az itt elmondottakat, nem azért, hogy csak az időt, a papírt, a nyomdafestéket pusztítsam vele: hanem hogy figyelmessé tegyem az olvasókat az itt lefektetett, mély horderejű igazságokra. Mert nemcsak az a feladatunk, hogy keresztül fussuk a földi életet: hanem hogy örömet, gyönyört, jólétet, boldogságot szerezzünk nemcsak magunknak és családunknak, a társadalom mindazon osztályainak, melyekre tehetségünkkel befolyást gyakorolhatunk. Erkölcsi kötelességünk minden szépet, jót nemest és üdvöst lelkesedéssel művelni, pártolni és megtestesíteni: de különösen kötelességünk az üdvös törekvésekben testvéries szeretettel gyámolítására sietnünk mindazoknak, kiket az élet szorosabb kötelékei fűznek hozzánk. Ha minden osztály megtenné ezt a saját érdekében és minden osztály egyesülne a közös cél elérésére: akkor vajmi könnyen fellehetne építeni a közös boldogság pantheonját.

De sajnos, nem így van! Az összetartás helyett szét-huzunk, vagy legalább rideg közönnyel vesszük az egyesek nemes törekvéseit. Így aztán sohase juthatunk be a boldogság kánaánjába.

Ne vegye senki szemrehányásnak, ha azt állítom, hogy eddig nagyon kárhuzatos mulasztásokat követtünk el érdekeinkkel szemben; mert csak egykedvűen vettük helyzetünket. Éltünk, hogy ne mondjam, — pedig ezt is mondhatnám — kinlódttunk napról-napra amint jött. Vagy ha akartak is egyesek a közösérdekben valami jót tenni, — azokat a hideg közöny elkedvetlenítette, letörte. Egyszerűen tudomásul vettük — amit a magas hatalmak sorsunk felett határoztak. És ha volt benne valami jó, elaltattuk vele alvó lelkünket még mélyebben. Ha bántott, egyszerűen zugolódtunk, keseregtünk, békétlenkedtünk és ezzel az ügyet lezártuk. Megnémitottuk ajkainkat — pedig néma gyerekekkel nem sokat törődnek. De ezen csodálkozni nem is lehet; mert hiszen egyes bajokat csakis okszerű telfejtéssel orvosolhatunk meg, — nem pedig némasággal.

Mikor e sorok megírásához fogtam, úgy gondolkodtam, hogy konkrét esetek felsorolásával indokolom állításaimat. De erről letettem; mert úgy gondoltam, hogy aki a sorok közt olvasni tud, és azoknak célzatát fel tudja fogni, minden bizonnyal megérti, hogy mire célzok. Tehát tovább nem megyek...

De azt igen is mondok, hogy a „*viribus unitis*“ jelszó nagy horderejű jelentőségéről soha se feledkezzünk meg, hanem igyekezzünk zászlója alá állani, mert a görög: „én tousó niká“ szerint csak ez alatt győzünk.

A városi ménes ügye.

Tekintetes Törvényhatósági Bizottság!

A város házipénztárának 1905. évről szóló zárszámadása tárgyalása alkalmával a számadásnak a ménesre vonatkozó adatai, illetve a bevételek és kiadások összehasonlításából az tűnven ki, hogy a ménes fentartása — habár nem lényeges — hiánynyal jár s így céljának, legalább pénzügyi szempontból tekintve, meg nem felel, elrendeltetett, hogy az 1906. évi zárszámadás „V. Ménes“ rovatához olyan kimutatás mellékeltessek, amelyben azon a ménes által teljesített szolgálmányok, valamint a ménest terhelő s természetben kiszolgáltatót összes kiadások is pénzértékben kitüntetve legyenek, melyek eddig sem a költségvetés, sem a zárszámadás tárgyát nem képezték

és pedig azon okból, hogy a ménes fenntartásának czélszerű vagy czélszerűtlen voltáról a tekintetes törvényhatósági bizottság tiszta képet nyerjen.

Ezen kimutatást, illetve ide vonatkozó jelentésünket a zárszámadás kapcsán következőkben tesszük meg:

Hogy a ménesnél hiány mutatkozik, annak oka abban rejlik, hogy költségvetésünkben csupán csak a várható, zárszámadásunkban pedig csak a tulajdonképeni tényleges pénzügyi eredmények szoktak kitüntetve lenni, ami egy intézménynek hasznos vagy nem hasznos voltáról legtöbb esetben nem nyújt kellő tájékoztatást. Így van ez a ménesnél is, amelynél igaz ugyan, hogy nem vétetnek számba egyes még a ménest terhelő s a „Kiadás” rovatba tartozó terhek, de viszont nem számítatnak be azon, az előbbieknél lényegesen nagyobb értékű szolgáltatások sem, melyek a ménes javára lennének irandók és a „Bevételt” rovatban kitüntetendők.

Ha a költségvetés, vagyis inkább a zárszámadás akképp állapíthatnánk meg, hogy minden, ami a ménest terheli, a „Kiadások” rovatában, mindazok a szolgáltatások pedig, melyeket a ménes nyújt, a „Bevételek” rovatában pénzügyi értékben kitüntetve számoltatnának el, a számadás következőleg alakulna:

V. Ménes.

Bevétel:

1. Tényleges eredmény 1906-ról	30,501 K 84 f.
2. Széna eladás a folyó kaszálóból
(III. czim alatt számoltatik el.)	1,500 K — f.
3. Fogatokba adott lovak értékesí-
kenése	3,000 K — f.
(Egyáltalában nem túlzott, ha tudjuk azt, hogy például az ötös fogatból ez évben két lovat kell ett kiselejtezni és mint rokkantakat 150—200 koronáért eladni s természetesen megfelelőekkel helyettesíteni, melyeknek eredeti értéke darabonként 2500—3000 koronára tehető.)	
4. A hortobágyi tenyész-ménese-
szükséges 40 drb tenyészmenért,
ha azokat az államtól kellene
bérelni, átlag 800 koronájával,
összesen 32,000 koronát kellene
bérdíjképen fizetni, mellyel szem-
ben nem egészen 14,000 korona
térítettik meg. Itt a ménes ja-
vára irandó	18,000 K — f.
(Az egy ménért számításba vett 800 korona bérdíj szintén nem túlzott, mert az állam által egyes tenyésztőknek ez évben bérbe-
adott 160 drb mén bérdíja da-
rabonként 700—4000 korona
közt váltakozik.)	

Összesen 53,001 K 84 f.

Kiadás:

1. Tényleges eredmény 1906-ról	34,912 K 66 f.
2. A ménesben fekvő 100,000 ko-
ronára tehető tőke kamatja	4,000 K — f.
3. A „Folyó” kaszáló évi hasznobére	5,000 K — f.
4. A hortobágyi legeltetés . . .	2,000 K — f.
5. Széna kaszáltatás, gyűjtés, kötés
(részben III. czim alatt elszá-
molva).	2,000 K — f.

Összesen 47,912 K 66 f.

Ezen kimutatásból kitűnik, hogy ha 2, 3, 4, 5. sz. tételek a zárszámadásba beillesztetnének a „Kiadás” 13,000 koronával, ezzel szemben azonban a „Bevétel” 22,500 koronával emelkednék, vagyis a végösszegeket tekintve, a legutóbbi a ménesre nézve mostoha évben is nemcsak hogy hiány nem volna, hanem még 5000 koronát meghaladó bevételi többlet mutatkoznék a ménes javára, amivel beigazolást nyer az, hogy a ménes fentartása még pénzügyi szempontból sem hátrányos.

De sokkal nagyobb fontosságu a ménes fentartása városunk és az országos lótenyésztés érdekében, amely szempontból tekintve a ménes hivatását tökéletesen betölti, mert mindég egyöntetű, az itteni lótenyésztés irányának megfelelő, olyan elsőrendű minőségű apa állatokat bocsát a gazdaközönség rendelkezésére, amilyeneket az államtól 800 koronával darabonként aligha lehetne bérbevenni.

Felvetett azon eszme is, hogy a ménesnek 50 drb anyakancza s annak szaporulatában megállapított létszámát felére redukálni kellene. Véleményünk és a megkérdezett szakértők véleménye szerint is, ez ugy pénzügyi, valamint a ménes állomány minőségének fentartása tekintetéből a legelhibázottabb lépés volna.

Nagyfontosságu körülmény ugyanis ugy a mén, valamint az anyakancza állomány minőségére nézve is, hogy az azokba beosztandó apa és anya állatok mennél nagyobb számú csikók közül választassanak s önként következik, hogy ha a kancza állomány felére csökkentik, csikókra is csak felére lehet számítani s azok közül apa ménnek és anyakanczának a selejtesebbeket is be kell osztani s így a ménes állomány nemcsak szám, hanem minőség tekintetében is tetemesen alább szállana.

Ami pedig a pénzügyi szempontot illeti, ebből tekintve a leszállítás még károsabb volna. A tapasztalat szerint ugyanis a bevételnek legnagyobb részét a számfelettilovak eladásából nyerjük. (3 év alatt eladatott a törzsméneseből 95 drb ló. Ebből számfeletti volt 74 drb, ezekért 60,534 korona, kiselejtezett volt 21 drb, ezekért 4232 korona, összesen 64,766 korona folyt be a házipénztárba.) Ha pedig a ménes felére redukáltatnánk, akkor számfeletti lovak alig, hanem csak kiselejtezettek kerülnének eladásra s a jövedelem nagy részét eldobnánk magunktól, míg kiadásaink aránylag csak csekély összeggel apadnának. (Ami tudvalevőleg legtöbbbe kerül, t. i. a személyzet, ezt például alig lehetne redukálni.)

A ménes eltörlése esetén, amikor is a törvény értelmében a városnak a házipénztár terhére kellene megfelelő apaállatokról gondoskodnia, a számadás a következőleg alakulna:

1. Bér díjakban lenne fizetendő az államnak	32,000 korona
2. 40 drb mén 5 havi tartása à 200 kor.	8,000 „
3. A ménekhez 25 méneskatona tartása à 250 kor.	6,250 „
4. Istállók fentartása, biztosítás, mének vasaltatása s egyéb aprólékos költségek	3,750 „
Összesen 50,000 korona,	

amely összeggel szemben csupán a ménes értékének kamatjövédalma, a „Folyó“ kaszáló évi hasznobére és a gazdaközönség által most is fizetett 13,954 kor. 40 fill., tehát összesen mintegy 23,000 korona lenne számításba vehető, míg a hiányt a házipénztárnak kellene fedeznie, esetleg a gazdaközönségnek fizetnie, ami hogy fejlődő lótenyésztésünkre előreláthatólag mily káros hatással lenne, azt bővebben fejtegetnünk teljesen felesleges.

Hogy ilyen körülmények közt a városnak elődeink által alapított szakértő vezetés mellett folytonosan fejlődő s országszerte elsőrendűnek elismert törzsménes, mely városunk közönségének is egyik büszkeségét képezi, eltöröltessék, esetleg felére redukáltassék, vagy pedig továbbra is fentartassék-e, arra a fent előadottakból önként következik a felelet, amely más nem lehet, mint az, hogy a törzsménes továbbra is fentartandó és fejlesztendő.

A ménessel kapcsolatosan megteesszük véleményes jelentésünket a XII. *Fuvarozás* rovatra is.

Mint a zárszámadásból is kitünik, itt	
a tényleges <i>Kiadás</i> 1906-ban	14,397 K 94 fillért,
a tényleges <i>Bevétel</i> pedig	356 K 21 fillért
tett ki. A hiány tehát	14,041 K 73 fillér.

Ami azt jelenti, hogy a fogatok fentartása a városnak évente mintegy 14,000 koronába kerül.

Ha azonban, t. i. ha az ezen rovatot terhelő s a „*Kiadás*“-ok közé felveendő összes tételeket, — mint a fogatok eltartására kijelölt „*Epreskert*“ kaszáló évi hasznobére, a ménes által a fogatokba adott lovak érték-csökkenése, szénakaszálatás és gyűjtés költségei (részben a III. címnél elszámolva) — is számításba vesszük, a zárszámadás következőleg alakul:

XII. Fuvarozás.

Bevétel:

Tényleges eredmény 1906-ról	356 K 21 f.
Összesen	356 K 21 f.

Kiadás:

1. Tényleges eredmény 1906-ról	14,397 K 94 f.
2. <i>Epreskert</i> hasznobére	3,000 K — f.
3. Lovak értékcsökkenése	3,000 K — f.
4. Széna kaszálatás	2,000 K — f.
Összesen	22,397 K 94 f.

amiből kitünik, hogy a valódi hiány ezen rovatnál voltaképpen nem 14,000, hanem 22,000 korona, t. i. ez utóbbi összeg az, amelybe a városnak a fogatok fentartása évenként kerül.

Ezen 22,000 korona kiadás a következőleg oszlik meg:

1. Tüzoltó- és mentő-egyesületi fogatok fentartása	5,000 K
2. Körkemenczei fogat fentartása	1,500 K
3. Az ötös fogat fentartása	5,000 K
4. 3 négyes fogat és katonai előfogatozásra bérelt fogat.	10,500 K
Összesen	22,000 K

A tüzoltó- és mentőegyesületi fogatok eltartása közgyűlési határozatokon alapul.

A körkemenczei fogat ellátásának költséget, t. i. 1500 korona voltaképpen a körkemenczét terhelné.

Az ötös fogat fentartása régi hagyományt képez.

A tulajdonképeni hivatalos használatra szükséges fuvarokat a negyedik pont alatt kitüntetett fogatok teljesítik, melyek a városgazdai hivatal által vezetett naplóból kitetszőleg a múlt 1906-ik esztendőben több mint 2000 esetben szolgáltatott fuvarot és pedig részben kettős, részben pedig négyes fogattal.

Ha a kiszolgáltatott fuvarok értékét egyenként átlag öt koronájával vesszük számításba, e fogatok már pénzügyi szempontból megfeleltek rendeltetésüknek.

Hogy a hivatalos czélokra szükséges fuvaroknak árlejtés utján való biztosítása által meg lenne-e takarítható valamely összeg a házipénztár javára, erre határozott véleményt adni alig lehet, azonban nem tartjuk valószínűnek, hogy azt jutányosabb árban állandóan biztosítani lehessen. Tapasztalat szerint ugyanis a hivatalos eljárásoknál használt fogatok rendszerint huzamosabb időtartamra vétetnek igénybe, még pedig gyakran oly időben és utakon, hogy arra bérelt fuvaros csak rendkívül magas áráért vállalkoznék.

Tekintetbe véve továbbá még azon körülményt is, ami a közigazgatás érdekében szintén nem kis fontossággal bír, hogy t. i. minden tekintetben teljesen megbízható s a helyi viszonyokat, utakat alaposan ismerő, kipróbált szolgáloményzet vezetése alattálló és a város tekintélyének is megfelelő városi fogatok a nap minden szakában rendelkezésre állanak, határozottan előnyösebbnek tartjuk a városra nézve a fogatoknak fentartását, mint a fuvarozásnak esetleg még többbe kerülő bérleti uton való biztosítását.

Kelt Debreczen szabad királyi város Tanácsának 1907. évi június 3-án tartott ülésében.

Kovács József s. k.,
polgármester.

Király Gyula s. k.,
tanácsnok, előadó.

Lókiállítás a Hortobágyon.

A debreceni gazdasági egyesület és a lótenyésztési bizottság a Hortobágy pusztán, a földmívelésügyi miniszter anyagi segélyezésével, 1907. június 16-án, vasárnap délelőtt 8 órakor a lóvásártéren népies lókiállítást és jutalomdíj kiosztást rendez.

Dijak és feltételek.

Jutalomban részesülhet minden debreceni lótulajdonos és gazdának a hortobágyi legelőről kiállított lova.

A jutalomdíj kiosztáson a debreceni gazdasági egyesület és lótenyésztési bizottság által kiosztatnak a következő díjak:

I. csoport.

Csikóval elővezetett anyakancák.

1. díj 10 darab 10 koronás arany	Államdíj.
2. " 8 " " " " "	"
3. " 6 " " " " "	"
4. " 4 " " " " "	Egyesületi díj.
5. " 2 " " " " "	Államdíj.
6. " 1 " " " " "	Egyesületi díj.
7. " Ezüst oklevél.	"
8. " Bronz oklevél.	"

II. csoport.

Három éves kancacsikók.

1. díj 10 darab 10 koronás arany	Egyesületi díj.
2. " 8 " " " " "	Államdíj.
3. " 5 " " " " "	Lovaregyleti díj.
4. " 4 " " " " "	Egyesületi díj.
5. " 1 " " " " "	Államdíj.
6. " 1 " " " " "	"
7. " Ezüst oklevél.	"
8. " Bronz oklevél.	"

III. csoport.

Két éves kancacsikók.

1. díj 5 darab 10 koronás arany	Egyesületi díj.
2. " 3 " " " " "	Katz M. díj.
3. " 2 " " " " "	Egyesületi díj.
4. " Ezüst oklevél.	"
5. " Bronz oklevél.	"

IV. csoport.

Egy éves kancacsikók.

1. díj 5 darab 10 koronás arany	Egyesületi díj.
2. " 3 " " " " "	"
3. " 2 " " " " "	"
4. " Ezüst oklevél.	"
5. " Bronz oklevél.	"

V. csoport.

Egy éves méncsikók.

1. díj Steinfeld Champion díj, 10 darab 10 koronás arany.

2. díj arany oklevél.

A jutalmazottak által az egyesület rendelkezésére visszabocsátott díjak helyett megfelelő elismerő oklevelek adatnak ki.

Minden díjazott ló Debrecen sz. kir. város adományából szalaggal diszittetik fel.

Azon tenyésztők, kik egy csoportban arany díjat nyertek, ugyanazon csoportban csak elismerő oklevélben részesülhetnek.

Felkérjük a gazdaközönseget, hogy díjazásra érdemes lovait a kijelölt helyre reggel 7 órára oda vezettesse.

Az érdeklődő közönseget felkérjük, hogy ezen díjazáson megjelenni sziveskedjék. Hortobágyra indulás június hó 16-án, a rendes vonaton reggel félöt órakor, visszajövetel a rendes vonaton délután 3 órakor leend.

Étkezés tetszés szerint a hortobágyi csárdában történik.

Értesítés nyerhető az egyesület titkári hivatalában, Piac-utca 61. szám.

Debrecen, 1907 május hó.

Huttlész Kázmér,
lőtenyésztési bizottsági elnök.

Rickl Antal,
gazd. egyesületi elnök.

Rác Lajos,
gazdasági egyesületi titkár.

Közigazgatási bizottsági ülés.

Debrecen sz. kir. város közigazgatási bizottsága rendes havi ülését f. hó 5-én tartotta meg Wesszprémy Zoltán főispán elnöklésével. Az ülésen jelen voltak: Kovács József polgármester, Vecsey Imre főjegyző, Bészler Károly tb. főjegyző, árvaszéki elnök, Magoss György tb. főügyész, Csóka Sámuel és Szabó Kálmán tanácsnokok, Balkányi Miklós dr., Tüdős János dr., Juhász Ignác, Latinovics Mihály, Eisemann Oszkár, Tüdős Kálmán dr., Márton Imre, Rickl Antal, Pálffy Gábor, Csánky Viktor dr., Kocsár Gábor, Aczél Géza és Thury Endre dr. — Az ülésen a szakelőadók a következőkben terjesztették elő havi jelentésüket:

A polgármester jelentése.

A polgármester jelentése szerint május havában a rendőrség letartóztatott 1 embert szándékos emberölésért, kísérletért 1-et, lopásért 5, rendőri kihágásért 189 egyént. Ezek közül megbüntetett 189, az ügyészségnek átadatott 6 ember. Városból eltoloncoltak 31 embert, a városon keresztül 44-et, kényszerutlevéllel kiutasítottak 23-at. A rendőrfőkapitány mint elsőfoku iparhatóság különböző iparágak önálló gyakorolhatására 56 egyént látott el iparigazolvánnyal. Ezekért 660 koronát fizettek be a házipénztárba.

Katonai létszám.

Debrecenben a múlt hóban a katonai létszám a következő volt: Közőshadseregbeli ember 2145, ló 568, honvédség 822 ember, 235 ló. Mint átkelőt beszállásoltak 4 táborkot, 13 törzstisztet és 27 főtisztet. A 39. gyalogezredből 80 ember a nyulasi barakban s a 61. gyalogezredből 360 ember. Utóállítottak 31 helybeli, 129 idegen hadkötelest.

Születések és halálozások.

A főorvos jelentése szerint a halálozási és születési statisztika a következő a múlt hónapról: Született összesen 257 gyermek, 129 fi és 128 nő. Elhaltak összesen 191-en, 103 fi és 88 nő. Vallás szerint ev. ref. 80 fi, 70 nő, r. k. 12 fi, 9 nő, g. kath. 7 fi, 4 nő, ág. ev. 1 fi, 1 nő, izr. 3 fi, 3 nő, baptista 1 nő. Szaporodás 62. A nevezetesebb halálozások történtek gümőkórban, 42-en.

Házasságok.

Házasságot kötöttek Debrecenben a legszebb hónapban 86 pár. Tisztán ev. ref. 45, r. kath. 4, izr. 11, g. kath. 1, vegyes vallású volt 25 pár.

Mennyi adót fizettek?

Befolyt egyenes állami adóban 206,888 kor. 38 fillér (a múlt év hasonló havából 63,670 kor. 48 fillérrel több), hadmentességi díjban 401 kor. 58 fillér, bélyegjövédékben 131, 675 kor. 32 fillér, jogilletékben 40,680 kor. 16 fillér, díjjövédékben 2187 kor. 22 fillér, dohányjövédékben 170,153 kor. 96 fillér, határjövédékben 10,509 kor. 55 fillér (kevesebb 4387 kor. 92 fillérrel), fogyasztási és italadóban 25,000 korona. Fizetési halasztást saját hatáskörében 45,

a pénzügyminiszter felhatalmazása folytán 33 esetben engedélyezett a pénzügyigazgató. Időleges házádomenteséget 78 esetben állapítottak meg.

Debrecen város közönsége a város adópénztárába állami adóban 82,453 koronát, hadmentességi adóban 6726 koronát, kereskedelmi és iparkamarai illetékben 786 koronát, nyírvizszabályozási járadékban 1222 koronát, utadóban 14,187 koronát fizetett be.

Közutak.

Latinovics Mihály államépítészeti főmérnök jelentése szerint az állami kezelésben levő és kiépített törvényhatósági utak kifogástalan állapotban voltak, a főutak járhatók. A múlt hó folyama alatt a hivatalfelvételle a debrecen-egri törvényhatósági utnak Debrecen város területére eső szakaszát.

A negyvenedik év határkövénel.

Magyarok hatalmas Istene, ki egy ezredév óta örökösödöl nemzetünk élete fölött, áldd meg a királyt!

Ahítatos lelkünk a mai napon az imádság szárnyain repül feléd, áldva és magasztalva mindenhatóságod munkás erejét.

Ma negyven éve ott térdelt szent oltárod lépcsőjén a mi királyunk, ott térdelt, szívében bizalommal irántad és a nemzet iránt s midőn az ország főpapja fejére tette Szent István koronáját, az ifju fejedelem a királyok királyához fordult, áldást rebegve daliás, vitéz nemzetére.

Te voltál a népek hatalmas Istene, ki felénk hajtottad a király szívet és szeretni tanítottad e nemzetet.

Ma negyven éve ama napnak, melyen a régi magyar dicsőség fénye megújult s a nemzet szívet a törhetlen hűség és hódolat aranylánca füzte e király lelkéhez...

Negyven év közös öröme és bánata mult el a semmisségbe! És ezen idő alatt, ha a fájdalom a király szívébe markolt, hű magyarjai lelkéből adtál gyógyító irt sebére. Ha öröm ért bennünket, ez örömből részt kért az uralkodó is.

Örök Isten, királyok és népek Istene, tartsd meg nekünk a királyt. Add neki az igazság lelkét, kezébe a béke olajágát... Élete alkonyán ne sujtsa Őt több keserűség, hanem legyen öregsége nyugodt és csöndes...

Nekünk pedig add meg továbbra is a hűség lelkét és add, hogy a király és nemzet együttes munkája tegye boldoggá és függetlenné a hazát! Éljen a király!

Felhívás

Debrecen társadalmához.

— A szász nemzetiségű diákok érdekében. —

Folyó évi június 10—15 től szeptember 10-ig terjedő 3 óra 25 szász tanítóképezdész óhajt a magyar nyelv el-sajátítása céljából városunkba jönni s mivel anyagiakban szükségét szenvednek, a három havi teljes ellátásért cserében szíves készséggel ajánlanák fel szolgálataikat, hogy ők viszont a család tagjait német nyelvre és esetleg zenére oktassák.

A nagy Debrecen, e régi és híres város társadalmának elő kell segíteni e 25 szász ifju törekvését s bizonyára akad 25 jó magyar ház, mely őket szívesen fogadná magába s megkedvelteti velük nemzetünket és szép nyelvünket.

Kik ily ifjakat házukba fogadnak, szíveségüknek hasznát is élvezik s a mellett egy-egy téglát is illesztenek a nagy magyar nemzet állam épületébe.

Kérem polgártársaimat, legyenek szívesek ajánlatukkal minél előbb dr. Barcsa János főiskolai tanár urhoz (lakik Péterfia-u. 69. sz. alatt) akár írásban, akár naponta déli 12 órától, délután 3 óráig személyesen fordulni.

Csak akkor lehet erős magyar állam, ha a haza hivatalos nyelvét minden honpolgár tudja, szereti, használja és műveli; másrészt régi igazság az, hogy mindenki annyi ember, ahány nyelvet beszél s így nekünk sem szégyen, ha hazánk nyelvén kívül más nyelvet is tudunk!

Debrecen, 1907 június 4.

Tisztelettel

Oláh Károly,
tanácsnok.

Értesítés.

A városi tanács katonai és illetőségi ügyosztálya részéről a szülők és gyámok értesítettnek, hogy a cs. és kir. közös hadseregbeli és a m. kir. honvéd hadapród iskolában valamint a m. kir. honvéd állatorvosi főiskolában az 1907—1908. tanév kezdetén betöltendő helyekre vonatkozó „Pályázati hirdetmények“ megérkeztek.

Pályázati véghatáridő a hadapródiskolában f. évi jul. hó 12.; a honvéd állatorvosi főiskolában július hó 1.

A vonatkozó hirdetmények a városi tanács katonai és illetőségi ügyosztályánál (Városház I. emelet, 19. sz. ajtó) megtekinthetők, hol az érdeklődők utbaigazítást és felvilágosítást nyerhetnek.

Megjegyeztetik, hogy a hadapród iskolában magyar honos ifjak részére 268 egész ingyenes magyar állami alapítványi hely, 3 szintén ingyenes magán alapítványi hely és ezeken kívül még megfelelő tandíjfizetéses hely fog betöltés végett rendelkezésre állani; a budapesti honvéd állatorvosi akadémikusok pedig teljesen a honvédelmi tárca költségén fognak neveltetni.

A m. kir. honvéd hadapród iskolában egy Debrecen városi alapítványi hely van üresedésben, melynek elnyerése céljából a kellőleg felszerelt kérvények folyó évi június hó 23-ik napjának d. u. 5 órájáig adandók be a tanácsi iktatóba, később beadott vagy hiányosan felszerelt kérvények visszautasítottatnak.

Hirek.

— A tanács és a koronázási jubileum. A városi Tanács június 8-án, a koronázás negyvenedik évfordulóján részt vesz a hálaadó istentiszteleten.

— Személyi hir. Bellay József Temesvár sz. kir. város tanácsnoka a héten városunkban időzött. A vendéget, ki városunk kulturalkotásait tanulmányozta Oláh Károly tanácsnok kalauzolta.

— A debreceni jótékony nőegylet köszönete. A debreceni jótékony nőegylet május hónap 26-án tartott Népünnepélyére a városi tanács tudvalevőleg átengedte a Nagyerdőt. Az erkölcsi és anyagi tekintetben gazdag Népünnepély lezajlása után a nőegylet levélben köszönte meg a városi tanácsnak reá nézve kedvező határozatait.

— Hamisított és romlott élelmiszerek. Tüdös Kálmán dr. tiszti főorvos a közigazgatási bizottság folyó hónap 5-én tartott ülésében jelentést tett a piacokról. A jelentés felsorolja, hogy piacunkon gyakran fordul elő romlott és hamisított élelmiszer, amelyek az egészségre ártalmasak. A közigazgatási bizottság meghallgatván a szomorú jelentést, intézkedett, hogy a piaci vizsgálat a legnagyobb szigorúsággal hajtassék végre.